

TLM_Lausunto_SIMO_Tainivaara_maa-ainesten otto_02032026

Päätöksentekijä Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta
/ museonjohtajan sijainen Ylimartimo Teija

Valmistelija arkeologi Puolakka Hanna

SIMO, TAINIJOKI, MAA-AINESTEN OTTO KIINTEISTÖLLÄ 751-401-207-3 TAINIVAARA

Simon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on pyytänyt Tornionlaakson museolta lausuntoa Tornator Oyj:n maa-aineslain mukaisesta ottamissuunnitelmasta Tainivaaran tilan (751-401-207-3) alueelle Simon kunnassa. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitettu muun muassa kopio maa-aineslupahakemuksesta sekä maa-ainesten ottosuunnitelmasta (Osuuskunta Virtatiimi, 25.11.2025) liitekartoineen. Kartoista puuttuu kuitenkin nykytilaa kuvaava kartta sekä ottoalueen vanhat sekä uudet rajat selkeästi esimerkiksi maastokartalla esittävä kartta. Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo arvioi hanketta rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön näkökulmasta.

Maa-ainesten ottosuunnitelma ja lupahakemus

Lupahakemuksen ja sen liitteiden mukaan ottotoiminta koskee noin 5 hehtaarin kokoista aluetta Tainivaaran tilalla Tainivaaran koillisrinteellä, yli 45 kilometriä Simon kuntakeskuksesta koilliseen. Maa-ainesten ottoalue sijaitsee kaukana pääteistä ja asutuksesta ja se on metsäalueiden ympäröimä. Tainivaaran itäpuolella sijaitsee entinen turvetuotantoalue.

Hakemuksen mukaan ottamistoiminta jatkuu jo olemassa olevalla ottoalueella. Alueella on ollut voimassa oleva ottamislupa tilalle 31.3.2031 saakka ja sen ottamismäärä 30 000 m³ on täyttymässä. Simon kunnan tekninen lautakunta on siirtänyt (24.2.2024) vielä voimassa olevan luvan Valajanaavan yhteismetsältä Tornator Oyj:lle. Ottomäärää on tuolloin ollut jäljellä 8 957 m³. Haettava, uusi kokonaisottomäärä on 190 000 m³ 10 vuoden ajaksi. Alueelta saatava maa-aines on luonnonsoraa. Murskausta tehdään alueella yhteensä alle 50 vuorokautta. Maa-ainesta käytetään pääosin metsäautoteiden kunnostukseen ja rakentamiseen lähialueilla.

Ottamissuunnitelman mukaan maa-ainesten oton eteneminen tapahtuu idästä länteen. Puusto poistetaan, kannot ja hakkuutähteet haketetaan lämpölaitoksen käyttöön. Pintamaiden osalta suunnitelmassa on ristiriitaiset kuvaukset. Ottamissuunnitelman toiminnan kuvauksen mukaan pintamaa kuoritaan alueelta ja läjitetään varsinaisen ottamisalueen itäosaan. Maisemoinnin kuvauksen mukaan pintamaat läjitetään ottamisalueen pohjoispuolelle. Suunnitelman mukaan ottamistoiminnan päätyttyä alue maisemoidaan metsätaloustalouteen. Jälkihoidolla ja maisemoinnilla sopeutetaan ottamisalue ympäröivään maastoon. Ottamisalueen reunat luiskataan 1:3 kaltevuutta loivempaan kaltevuuteen. Puusto uudistuu luontaisesti soramaalla hyvin, joten metsänuudistamistoimia ei tarvita.

Tornionlaakson museon johtaja

02.03.2026

§ 12/2026

Suunnittelutilanne, rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Maa-ainesten oton kohteena oleva alue Varespalossa sijoittuu kaavallisesti Länsi-Lapin maakuntakaavan (2015) alueelle. Alueella ei ole tarkempaa kaavaa. Lähin yleiskaava sijoittuu Simojokivarteen Ranuan kunnan puolelle reilut seitsemän kilometriä suunnittelualueelta kaakkoon. Maakuntakaavassa ottoalue sijoittuu *Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M)*. *Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin.*

Tainivaaran koillisrinteeseen sijoittuva suunniteltu maa-ainesten ottoalue ja sen ympäristö on tunnetulta maankäyttöhistorialtaan metsämaata. Historiallisen ilmakeu-aineiston perusteella lupahakemuksen kohteena olevalla alueella on ollut maanottoa jo 1970-luvun alkuun mennessä. Lähin asutus sijaitsee Tainijokivarressa, vajaan viisi kilometriä länteen. Lähin rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman alueet, **Simojokivarren kulttuurimaisema**, joka on maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema-alue (**Yli-Kärppä**) sijoittuvat lounaaseen Simojokivarteen. Suunnitellulla ottoalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei tiettävästi sijaitse olemassa olevaa rakennuskantaa.

Suunnitelman mukaan alueen maisemointi aloitetaan vasta ottotoiminnan päätyttyä. Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan maisemointitoimenpiteitä olisi hyvä aloittaa ja edistää jo ottotoiminnan aikana alueen maisemoinnin nopeuttamiseksi ottotoiminnan ulkopuolelle jäävillä alueilla.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Tainivaaran tilan kiinteistön (751-401-207-3) alueella Tainivaaralla tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse tunnettuja muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäänöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita, joihin hankkeella olisi vaikutusta. Alueella ei kuitenkaan ole museon tietojen mukaan koskaan tehty arkeologista inventointia.

Lähin mahdollinen muinaisjäänöskohde on rakkakuoppakohde **Karhukummut** (1000025115) noin seitsemän kilometrin päässä hankealueelta koilliseen. Muut lähimmät muinaisjäänökset tai muut arkeologiset kohteet sijoittuvat yli kymmenen kilometrin päähän Simojokivarteen, jossa joen molemmin puolin, sijaitsee useita kivikautisia asuinpaikkoja, kuten **Maaninkakoski** (751010056), **Ylikärppä** (751010069), **Niemi** (751010050), **Pirttilä** (751010066), **Viherikoski** (751010068), **Multasuvanto** (751010067), **Taininiemi** (751010052) sekä **Maatela** (751010045).

Alueella aiemmin tehty maa-aineksen otto vähentää alueen arkeologista potentiaalia, mutta ei kokonaan poista sitä mahdollisuutta, että alueella olisi säilyneitä muinaisjäänöksiä. Koska laajemmalla alueella on runsaasti merkkejä kivikautisesta toiminnasta ja Tainivaara sijaitsee muuta ympäristöään korkeammalla kohdalla, 120 m mpy ja korkeammalla, muodostaen kivikauden maisemassa ensin huomattavan kokoisien saaren ja sittemmin muinaisrannan, on alueella arkeologista potentiaalia.

Tornionlaakson museon johtaja02.03.2026§ 12/2026

Tämän vuoksi Tainivaaran lupahakemuksen alaisella alueella tulee suorittaa arkeologinen inventointi. Laajan hankealueen vuoksi Tornionlaakson museon arkeologi ei voi tehdä inventointia virkатыönään, vaan hankkeen toteuttajan tulee tilata arkeologinen inventointi muulta alan toimijalta. Inventoinnin kustannuksista vastaa hankkeen toteuttaja.

Arkeologisten tutkimusten tulee perustua Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeisiin (2020, linkki alla). Ohjeistus sisältää myös ohjeita suunnittelijoille ja hankkeiden toteuttajille sekä arkeologisten kenttätöiden tilaajille.

Tämä lausunto tulee toimittaa valitulle inventoinnin tekijälle. Inventoinnin tekijän tulee toimittaa inventointiraportti Tornionlaakson museolle tarkastettavaksi. Luettelo arkeologisia kenttätöitä toteuttavista toimijoista löytyy Museoviraston verkkosivuilta:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-tilaaminen>

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-laatuohjeet>

Tämän jälkeen Tornionlaakson museo voi antaa koko suunnitellun maanoton alueen kattavan lausunnon arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ja sen huomioimisesta lupa-asiassa. Tainivaaran arkeologisen potentiaalın vuoksi maanainestennottolupaa alueelle ei voida myöntää ennen arkeologin tekemää inventointia ja Tornionlaakson museon jatkolausuntoa.

Yhteyshenkilönne Tornionlaakson museossa on arkeologi Hanna Puolakka (etunimi.sukunimi@tornio.fi, puh. 040 482 0773).

Ylimartimo Teija
Tornionlaakson museon johtajan sijainen

Jakelu

Simon kunta, Ympäristönsuojeluviranomainen
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto